

Sağlık yöneticilerinin sivil toplum kuruluşlarına yönelik algılarının belirlenmesi

Determination of healthcare managers' perceptions on non-governmental organizations

M. Neziğ Özmutaf¹

İpek Aydın²

Geliş Tarihi / Received Date: 01 / 03 / 2018

Kabul Tarihi / Accepted Date: 30 / 03 / 2018

Öz

Sivil Toplum Kuruluşları (STK), toplumsal hizmetlerin sunumuna yön veren, kanun koyma, uygulama ve denetleme süreçlerinde etkili rol oynayabilen toplumsal örgütlenmelerdir. STK'ların planlama, uygulama ve denetleme süreçlerindeki etkililiğinin değerlendirilmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini İzmir ilinde görev yapan sağlık yöneticileri oluşturmaktadır. Toplam 105 sağlık yöneticisi çalışmaya dahil olmuştur. Veri toplama yöntemi olarak alan araştırması ve anket tekniği uygulanmıştır. Çalışma kapsamında sağlık yöneticilerinin cinsiyet, görev ve üyesi oldukları STK türüne göre verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. STK faaliyetlerinin etkililiği boyutları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Gerçekleştirilen regresyon analizine göre STK faaliyetlerinin yeterliliğini, STK faaliyetlerinin etkinliği boyutlarından sadece temel işlevlerin etkililiği boyutunun etkilediği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, STK'lar demokratik toplumların temel göstergelerinden biri olan STK'ların yeterli ve etkili bir şekilde çalışmalarını gerekmektedir.

Anahtar sözcükler: Sivil Toplum Kuruluşu Sağlık Yönetimi Sağlık Yöneticisi

Abstract

Non-governmental organizations (NGO) are social organizations that guide the presentation of social services and play an effective role on legislative, implementation and controlling processes. The main aim of this study is evaluation of the effectiveness of NGOs in planning, implementation and controlling processes. The universe of the study is composed of the health administrators working in İzmir province. 105 health managers were involved in the study. Questionnaire was developed to collect data. As a result, explanatory factor analysis and internal reliability analyses were conducted to the scale. In the study there is no significant difference was found between the answers given by the health managers according to the gender, job and type of NGOs. There was a significant positive correlation between the dimensions of effectiveness of NGOs. According to the regression analysis performed, it has determined that only basic functions has a significant effect on effectiveness of NGOs. NGOs, one of the main indicators of democratic societies, need to work adequately and effectively.

Keywords: Non-Governmental Organizations, Health Management, Health Manager

1. Giriş

Sivil toplum kuruluşları (STK), toplum yararı için çalışan, kar elde etme amacı olmayan, özzerk yapıya sahip ve bu nedenle devletten farklı şekilde uygulama yapabilen, demokrasinin ilerlemesine katkı sağlayan ve devlet yönetimini oluşturduğu kamuoyu ile etkileyebilen bir örgütlenme türüdür (Güneş ve Tekgöl, 2005: 325). Uluslararası ve ulusal STK'lar hükümetler üzerinde büyük

¹ Prof., Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, nezih.metin.ozmutaf@ikc.edu.tr

² Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye, ipek4484@hotmail.com

etkiye sahiptir. Bunu ufak gruplar ile devlet arasında bilgi akışını sağlaması yoluyla gerçekleştirmektedir. STK'lar, bir dizi bilgi ve hizmet alışverişi ile paylaşılan değerlerle sınırlanmış, ulusal ve uluslararası alanda temel bir amaç için çalışan üyeler topluluğu olarak ifade edilebilir.

Günümüzde, STK'ların toplumsal yapıya katkıları açısından ülkeler arasında farklı uygulamalar mevcuttur. Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bunun nedeni yönetimlerin STK'ya verdikleri değer ve toplum içindeki yerleri olabilmeleri birlikte STK'ların hem örgüt içinde hem de örgüt dışında bazı sorunlarının olması da olabilir. Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının gerek örgüt içi gerekse örgüt dışı bir takım sorunları bulunmaktadır (Usta, 2006: 135).

Toplumda, yasama, yürütme ve yargı aşamalarında yönetimleri etkileyebilecek kadar öneme sahip olan ve toplumun sesini yönetimlere ve hatta uluslararası düzeyde duyurabilecek olan bu örgütlerin etkililiği oldukça önemlidir. Türkiye'de de farklı amaçlar için oluşturulan STK'ların önemli bir takım faaliyetleri bulunmaktadır. Ancak amaçları doğrultusunda yararlı faaliyetleri yürütürken, Türkiye'de bulunan STK'ların bir takım geliştirilmesi gereken yönlerinin olduğunu da söylemek mümkündür (Karataş, 2014: 856). Sağlık hizmetleri kapsamında birçok STK toplum yararına hizmet sunmayı amaç edinmiştir. Bu kapsamda, sağlık hizmetinin planlanması, uygulanması, denetimi, sağlık yönetimi gibi konularda sağlık alanındaki mesleki örgütlenmeler karşımıza çıkmaktadır. STK'ların sunmayı amaç edindikleri hizmet kapsamında etkinliği ve bu etkinliğin değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Bu etkinliğin değerlendirilmesi de sürecin içinde yönetsel düzeyde var olan ve yönetimlerin aldıkları kararlardan planlama, uygulama ve denetim aşamalarında direk etkilenebilecek olanların görüşlerinin ele alınması gerçekçi sonuçlara ulaşmayı sağlayabilecektir. Bu bağlamda, sağlık yöneticilerinin sağlık misyonuna sahip sivil toplum kuruluşlarına yönelik algılarının değerlendirilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

2. Kuramsal çerçeve

Sivil toplum ve STK kavramı

Sivil toplum kavramı, çağımızda gelişmiş ve demokrasiyi benimsemiş toplumlarının temel adı olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle sivil toplum, hiçbir üst kimliğe gerek olmadan, kendi ilerlemesini planlayan, yönetebilen, bunun için gereken boyutları bünyesinde barındıran, özerk yapıda olan, sürekli iyileşme ve gelişme içerisinde olan bireyler ile örgütlenen toplumu ifade etmektedir (Yıldırım, 2004: 46). Sivil toplum, toplumsal sorunların çözümüne yönelik olarak aktif bir rol üstlenen, etkili ve uzun dönemli faaliyet gösteren ortak alanı ifade etmektedir (Başfıncı, 2009).

Toplumu temel alan yapılanmalar, toplumsal ihtiyaç ve beklentilerin dile getirilmesi için temel çıkarlar doğrultusunda toplumsal alanlar oluşturmaktadırlar (Wiktorowicz, 2002: 77-78). Sarıbay'a (2001:174) göre sivil toplumun demokratik temelinin olması, topluluk kültürlerinin ortak noktalarının kesişmesiyle mümkündür. Bu demokratik temel oluşmasının iki temel koşulu bulunmaktadır. Bunlardan ilki toplumsal hareketin kendine özgü, güçlü ve uygulanabilir önerilere sahip olmasıdır. İkinci koşul ise, toplumsal hareketlerin amaçları dışına çıkıp, devlet iktidarı olma arayışı gibi farklı boyutlarda faaliyetlerini gerçekleştirme çabasına girmemeleridir.

Sivil toplum kuruluşu (NGO; non-governmental organizations), devletin yürüttüğü faaliyetler dışında, bir takım kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik faaliyetleri gönüllü olarak yürüten kuruluşlara denilmektedir (Kalaycıoğlu, 1998: 111-114). Sivil toplum kuruluşları, “toplum yararı için hizmet eden ve bu yönde kamuoyu oluşturup kamuoyuna yön veren, sorunların çözümüne katkı sağlamayı hedefleyen ve bu doğrultuda herkesin katılımının sağlandığı bir kültürü benimseyen, kar amacı gütmeyen, demokratik yönetim tarzını benimseyen ve gönüllü olarak bir araya gelen bireylerden oluşan kuruluşlardır.” (Salamon vd., 1999: 3-4; Kocacık, 2003:189). STK’ları, özel ve kamu sektöründe faaliyet gösteren diğer örgütlerden ayırt eden önemli özellik, toplumun ihtiyaçlarını beklentilerinin üzerinde olacak şekilde tatmin edilmesine odaklanmaktır (McDonald, 2007: 257). Bu kuruluşların hayatta kalmaları için bağışçılar ve toplum oldukça önemlidir (Masder, 2015: 152–160). STK’lar gönüllülük esasıyla demokratik bir biçimde toplumun içinden gelen bireylerden oluştuğu için toplumun sorunlarını ve ihtiyaçlarını rahatlıkla tespit edebilmekte ve bu sorun ve ihtiyaçlara yönelik çözüm yolları bulabilmektedir (Karataş, 2014:856). STK’lar, yürüttükleri faaliyetlerle toplum hayatına yön verebilmekte, bireyleri amaç doğrultusunda eğitebilmekte ve bilinçlendirebilmektedir (Karataş, 2014: 855). Bu bağlamda ürettikleri hizmet bakımından farklı şekilde ifade edilseler de temelde toplumun ihtiyaç ve hedefleri doğrultusunda faaliyet gösterdikleri için sivil toplumun yararına çalışan örgütler, “vakıflar, odalar, dernekler, platformlar, sendikalar, kooperatifler, kulüpler ve siyasi partiler” şeklinde ifade edilebilir (Yıldırım, 2004: 52).

STK’lar hangi amaçla yapılırsa yapılsın yönetsel açıdan en önemli unsur STK’ların benimsedikleri misyon, vizyon, değer ve ilkelerden oluşan örgüt felsefesi ve amaçlar olarak ifade edilebilir (Courtney, 2001: 124). Mesleki STK’lar ise, belirli bir mesleği ve/veya uzmanlık alanını temel alan STK’lar olarak ifade edilebilir (Özmutaf, 2011: 37). Mesleki STK’lar da diğer STK’larda olduğu gibi faaliyet hedefleri kapsamında iki temel boyut ortaya konulabilir. Bunlar mikro ve makro faaliyetler olarak ifade edilebilir. Hizmet ettiği amaca yönelik olarak mikro faaliyetler, o mesleki STK’nın üyelerini ve içinde yer aldığı sektörü kapsayan görevler olarak belirtilebilir. Makro faaliyetler ise STK’nın içinde bulunduğu ülke, toplum ve dış paydaşlar adına her türlü alanlarını içeren faaliyetler olarak ifade edilebilir (Özmutaf ve Korukoğlu, 2009: 1151).

Sivil toplum kuruluşlarının özellikleri

STK’lar toplumun ihtiyaçları doğrultusunda, belirli bir amaç için örgütlenmiş, ihtiyaçların hükümlere veya uluslararası örgütlenmelere doğru bir şekilde ulaştırılabilmesini ve bu beklenti ve ihtiyaçların gerçekleşmeleri ile ilgili takibini yapan ve değerlendiren toplumsal örgütlerdir. Bu bağlamda STK’ların bazı özellikleri vardır (Gellert, 1996: 21-23):

- İhtiyaç duyulan alana ulaşabilme becerisi: STK’lar, ihtiyaç duyulan; ancak yönetimlerin belirli sebeplerden dolayı ihtiyaçları karşılayamadığı ya da ulaşamadığı yerlere odaklanmaktadır.
- Yerel katılımı teşvik etmek: Sivil toplum örgütleri, farklı çıkarları olan yerel grupların katılımını desteklemektedir. Bunu yaparken de liderlerin saygınlığı ve güveninden yararlanmaktadır. STK’lar, uzun vadede hizmet etmeyi amaçlamıştır. Böylelikle, toplumdaki grup ve kurumlarla yakın bağlar kurmakta ve güçlü destek sistemleri oluşturmaktadır.
- Maliyetlerinin düşük olması: Genel anlamda STK ile ilgili faaliyetler gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu kuruluşlarda çalışan personel genelde amaçlanan iş için kendini adanmış, uzun süre faaliyet göstermeyi hedefleyen ve mütevazı maaşlarla çalışan kişilerden oluşmaktadır.

Özmutaf, M.N., Aydın, İ. K. (2018). Sağlık yöneticilerinin sivil toplum kuruluşlarına yönelik algılarının belirlenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(1), 185-198.

- Yenilikçilik: STK'ların etkili olabilmesi için yeniliklere açık ve esnek bir yapısının olması gerekmektedir. STK'lar mevcut hizmetlerin geliştirilmesi, teknoloji transferi, sağlık hizmeti sunumu için yeni yaklaşımların ve yenilikçi stratejilerin denenmesini desteklemektedir.
- Bağımsızlık: STK'lar alınan kararlar ve uygulamaları bakımından tarafsız ve bağımsız yapıda faaliyet göstermektedirler.
- Sürdürülebilirlik: STK'ların çıktıları sürdürülebilir olmalıdır. Özellikle sağlık alanında gerçekleştirilen faaliyetlerin sürekliliği oldukça önemlidir ve sağlık alanında mevcut olan STK'lar bu misyonlarını başarı ile yerine getirmişlerdir.

Sivil toplum kuruluşları bu özellikleri ve sorumlulukları taşıırken, uyması gereken bazı ortak ahlaki değerler de bulunmaktadır. Bu ahlaki değerler; kar amacı gütmeme, bağımsızlık, gönüllülük, tüzel kişilik, çıkar gözetmeme ve faaliyet alanının net bir biçimde açıklanması, insan severlik, doğaseverlik ve vatanseverliktir (Güder, 2004).

Sivil toplum kuruluşlarının işlevleri

STK'ların işlevleri siyasal, toplumsal, kültürel ve bireysel işlevler olarak sınıflandırılabilir.

Siyasal işlevleri

STK'lar, toplumda kamuoyu oluşturarak, bireylerin taleplerini belirleyerek, göz önünde tutulmasına yardımcı olmaktadır (Erözden, 1998). STK'ların siyasi açıdan bazı etkileri vardır. Bu etkileri iki şekilde açıklamak mümkündür. Bunlardan ilki siyasi bir amaca bağlı olmadan partiler üstü bir konumda varlıklarını devam ettirmektir. Üyelerinden gelen talepler doğrultusunda ihtiyaçları karşılamak için çalışan işçi ve işveren sendikaları buna örnek olarak gösterilebilir. Bu örgütlenmelerin genellikle üye sayısı oldukça fazladır ve bu nedenle kamuoyunda yer ediniş baskı oluşturabilen gruplardır. İkincisi ise, alt gruplardan meydana gelen sivil toplum kuruluşlarıdır. Bu STK'ların örgütlenme şekli çok katı değildir ve amaçları hizmet üretip sunmaktan çok siyasete yön vermek şeklindedir. Bu tip örgütlenmeler genellikle, üyelerinin niteliklerinden yararlanmakta, onların toplum içindeki itibarı veya maddi gücü ile etkinliklerini sürdürerek baskı oluşturmaya çalışmaktadırlar (Yıldırım, 2004; 46). Bunun yanında, yasama ve yürütme organlarına yaptıkları etkileri, siyasi partilere olan etkileri ve toplumu yönlendirmeleri, sivil toplum kuruluşlarının siyasal işlevleri arasında yer almaktadır (Usta, 2006: 41).

Kültürel işlevleri

STK'lar modern toplumlarda, bireylerin tek başına hareket etmeleri ve kararlara etki etme çabalarını anlamlı hale getirebilmek için onları bireysellikten kurtarıp bir grubun üyesi olup kolektif şekilde hareket edebilmeyi sağlamaktadır. Böylelikle, bireyler kendi başlarına hareket etmeden gruplar halinde hareket etmektedirler (Koç, 2005: 35). STK'lar içinde yer almak, ihtiyaçları dile getirmek veya kararlara katılmak için üyelik gerçekleştirmek gerekmektedir. Bu üyelik ile üye olunan STK'nın grup kültürünü oluşturma, benimseme, bir arada hareket ederken diğer grup üyelerinin faaliyetlerini göz önünde bulundurma gibi alışkanlıkları kazanılmaktadır. Üyeliklerin olması ile katılımcı demokrasi kültürünün temelli atılmaktadır (Yıldırım, 2004: 88).

Bireysel işlevleri

STK'lar, oluşma amaçları gereği herkesin katılımının sağlandığı ve görüşlerin dikkate alındığı bir kültürü benimsemiş ve aynı zamanda demokratik yönetim tarzını içselleştirmiş bireylerin yetişmesini sağlamaktadırlar (Güneş ve Tekgül, 2005: 326). Bireyler, STK'lara katılarak kuruluşun amacı doğrultusunda bir sorumluluk üstlenmektedirler. Böylelikle kişisel çıkarların yanında toplumsal olarak çıkar sağlayabilme amacını gütmektedir (Yaprak ve Bacak, 2005: 420).

Bireyin ait olma ihtiyacından dolayı bireyler bir gruba üye olmak ve birlikte daha rahat hareket etmek istemektedirler. Böylelikle birey kendisini ve savunduğu çıkarları grubun bir parçası olarak daha rahat bir şekilde ifade edebilmektedir. Burada bireysel iletişimin de rolü büyüktür ve STK'lar bu iletişimi çoğulcu ve katılımcılığı benimseyerek desteklemektedir. STK üyelerinin tek başına elde edemeyecekleri başarıları grup olarak elde edebilmekte ve güven duygularını geliştirmektedir. Bunun yanında, elde ettikleri başarılarla, kendi düşünce ve duygularını kıyaslama imkânı bulabilmektedirler. Tek başına, toplumsal sorunlarla ilgilerken birey kendini yalnız ve güvensiz hissedebilir; ancak bir STK'ya bağlı olarak daha enerjik ve grup sinerjisi ile farklı fikirlerin de ortaya çıkmasıyla yaratıcı çözüm yolları bulunabilir. Örneğin, Belout ve Gauvreau (2004:3) gerçekleştirdikleri çalışmada takım olarak hareket etmenin problem çözme kapasitesini artırdığını belirlemişlerdir. Birlikte çalışıp hedefe ulaşmak hem bireysel hem de grup motivasyonunu artırabilir (Yıldırım, 2004: 88-92).

Toplumsal işlevleri

STK'lar, toplumun farklı düzeylerinde çoğulculuk kültürünün benimsenmesine ve yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmaktadır (Yıldırım, 2004; 80). STK'ların toplumsal hayata katkıları aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Yonca, 2003: 47):

- Halkın kendisini ihtiyaçlarını belirtebilecekleri demokratik ortamların hazırlanmasını,
- Çalışma ortamları yaratarak, bu örgütlenmesinin dışında da ilişkilerin geliştirilebileceği ortamlar oluşturmasını,
- Yerel ve ulusal yönetimlerden göz önünde bulundurularak seçeneklerin belirlenmesi, karar verilmesi ve uygulanmasını,
- Bireylerin yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik programları gerçekleştirmektir.

3. Araştırma yöntemi

Örnekleme

Çalışmada yöntemi olarak alan araştırması ve anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini İzmir'de bulunan kamu ve özel hastanelerde, hastane yönetimi kadrosunda görev yapan kişiler oluşturmaktadır. Anket uygulaması, 05.01.-14.03.2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, devlet hastanelerinde yönetim kadrosunda çalışan kişiler, hastanelerin internet siteleri üzerinden belirlenmiş ve e-posta yolu ile anket gönderilmiştir. Bunun yanında, özel hastanelerde yönetim kadrosunda çalışan kişilere ise, gerek internet sitesi üzerinden e-posta adresleri bulunarak gerekse de hastanelerle birebir görüşülerek anket uygulanması gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. İzmir genelinde gerçekleştirilen bu araştırma kapsamında hastanelerin yönetim kadrosunda çalışan 105 kişiye ulaşılmıştır.

Veri toplama aracı

Araştırma kapsamında, alan araştırması yöntemi, yapılandırılmış anket tekniği kullanılmıştır. Oluşturulan anket STK faaliyetlerine ilişkin görüşler ve bireysel özellikler olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde hastane yöneticilerinin STK'ların yürüttüğü faaliyetlerin etkinliğine yönelik olarak oluşturulan ifadeler, ikinci bölümde ise bireysel özelliklerle ve STK üyeliği ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Anketin ilk bölümü eşit aralıklı ölçek ile yapılandırılmış 19 ifadeden oluşmaktadır. STK'ların yürüttüğü faaliyetlerin etkinliğine yönelik oluşturulan ifadelerin belirlenmesi sürecinde yazın taraması gerçekleştirilmiş ve sonrasında uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda STK faaliyetlerinin etkinliğine yönelik olarak oluşturulan ölçeğin içerik ve yüz geçerliliği sağlanmış olmaktadır.

Verilerin toplanması

Araştırma 05.01.-14.03.2018 tarihleri arasında hem internet üzerinden hem de yerinde anket uygulaması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen veriler istatistiksel analiz programı ile analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında öncelikle ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için açıklayıcı faktör analizi ve içsel tutarlılığını belirleyebilmek için ise Cronbach's Alpha kat sayısı hesaplanmıştır. Ardından hipotez testlerine yer verilmiştir. Hipotezler ise bağımsız gruplarda t-testi ve ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Ayrıca değişkenlerin birbiriyle ilişkilerinin yönü ve kuvvetini belirlemek amacıyla korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Son olarak, STK faaliyetlerinin etkinliğinin STK faaliyetlerinin yeterliliğine olan etkisini tespit edebilmek amacıyla regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Araştırma hipotezleri

H₁: Sağlık Yöneticilerinin cinsiyetlerine göre STK faaliyetlerinin etkinliği boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında fark vardır.

H₂: Sağlık Yöneticilerinin görevlerine göre STK faaliyetlerinin etkinliği boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında fark vardır.

H₃: Sağlık Yöneticilerinin üye oldukları STK türüne göre STK faaliyetlerinin etkinliği boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında fark vardır.

H₄: STK faaliyetlerinin etkinliği boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır.

H₅: STK faaliyetlerinin yeterliliğini STK faaliyetlerinin etkinliği boyutları pozitif yönde etkilemektedir.

4. Araştırma bulguları

Katılımcıların bireysel özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistik verileri Tablo 1'de ele alınmaktadır. Anketi dolduran 105 katılımcının %47,6'sı kadın ve %52,4'ü erkektir ve yaş ortalamaları 41,82 (±7,91) olarak tespit edilmiştir. Ankete katılanların % 20,0'si tıbbi hizmetler yöneticisi (başhekim, başhekim yardımcısı), %56,7'si idari hizmetler yöneticisi (hastane müdürü, hastane müdür yardımcısı, idari ve mali işler müdürü, idari ve mali işler müdür yardımcısı, destek ve kalite müdürü, destek ve kalite müdür yardımcısı) ve %23,3'ü bakım hizmetleri yöneticisi (bakım hizmetleri müdürü, bakım hizmetleri müdür yardımcısı, hemşirelik hizmetleri müdürü, hemşirelik hizmetleri müdür yardımcısı) olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların ortalama yöneticilik süreleri

7,31 (\pm 6,28) yıldır. STK üyesi ise, hangi STK'ya üye oldukları ile ilgili yöneltilen soruyu 84 kişi yanıtlamıştır. Katılımcıların %38,1'i dernek üyeliği, %42,9'u vakıf üyeliği ve %19,0'u ise diğer STK'lara üyelikleri olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılara üyesi oldukları STK'nın temel görevinin ne olduğuna ilişkin soruya, katılımcıların %56,8'i sağlık, %29,7'si mesleki ve %13,5'i ise diğer alanlarda görevi olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların üye ise STK'larda hangi görevde bulunduğuna ilişkin soruya, katılımcıların %3,4'ü sekreter pozisyonunda ve %96,6'sı üye pozisyonunda görevi olduğunu belirtmişlerdir. Son olarak, katılımcılara STK faaliyetlerinin yeterliliğine yönelik sorulan soruya, katılımcıların %4,2'si STK faaliyetlerini yeterli bulduklarını, %40,6'sı STK faaliyetlerinin yeterliliğini orta düzeyde bulduklarını ve %55,2'si yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 1: Katılımcıların bireysel özelliklerinin sayısal ve yüzdesel dağılımı

		Sayı	Yüzde (%)
CİNSİYET (n=105)	Kadın	50	47,6
	Erkek	55	52,4
GÖREV (n=90)	Tıbbi Hizmetler Yöneticisi	18	20,0
	İdari Hizmetler Yöneticisi	51	56,7
	Bakım Hizmetleri Yöneticisi	21	23,3
STK ÜYELİĞİ (n=84)	Dernek	32	38,1
	Vakıf	36	42,9
	Sendika	0	0,0
	Diğer	16	19,0
STK'NIN TEMEL GÖREVİ (n=37)	Sağlık	21	56,8
	Mesleki	11	29,7
	Diğer	5	13,5
ÜYE İSE STK'DAKİ GÖREV (n=58)	Sekreter	2	3,4
	Üye	56	96,6
STK FAALİYETLERİNİN YETERLİLİĞİ (n=96)	Yeterli	4	4,2
	Orta	39	40,6
	Yetersiz	53	55,2
YAŞ	Ortalama \pm Std. Sapma	41,82 \pm 7,91	
	Min - Maks	20 - 64	
YÖNETİCİ OLARAK DENEYİM	Ortalama \pm Std. Sapma	7,31 \pm 6,28	
	Min - Maks	0,25 - 28,00	

STK faaliyetlerinin etkinliğine yönelik sorulan ifadelerin yapısal geçerliliğini belirlemek için gerçekleştirilen faktör analizi sonucuna göre, KMO değeri 0,93 ($p < 0,001$), toplam varyansın açıklanma oranı %83,33 olarak tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda STK faaliyetlerinin etkinliği ile ilgili ifadelerin iki faktör altında toplandığı tespit edilmiştir. Bu faktörler; temel işlevlerin etkinliği ve yan işlevlerin etkinliği olarak isimlendirilmiştir (Tablo 2). İçsel tutarlılığı belirlemek için gerçekleştirilen güvenilirlik analizine göre Cronbach's alpha katsayısı 0,98 ($p < 0,001$) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2. STK faaliyetlerinin etkinliği ölçeği faktör analizi sonuçları

	Faktör Yüklü	Özdeğerler	Açıklanan Var- yans Yüzdesi	Alpha	Ortalama
1. FAKTÖR – Yan İşlevlerin Etkinliği		14,66	77,21	0,98	2,78
AR-GE faaliyetlerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,848				
Hasta haklarının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,842				
Bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,829				
Hasta güvenliğine katkı sağlamaktadır.	,825				
Sağlık hizmetlerinde teknolojinin kullanılmasına katkı sağlamaktadır.	,813				
Sağlık hizmetlerinde teknolojik gelişimlere katkı sağlamaktadır.	,789				
Sağlık hizmetlerinde imajın iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,766				
Çevre sağlığının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,750				
Sağlık hizmetlerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,746				
Sağlık hizmetlerinde gönüllülük faaliyetlerine katkı sağlamaktadır.	,691				
Çalışan güvenliğine katkı sağlamaktadır.	,658				
Sağlık çalışanlarının imajının iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,655				
2. FAKTÖR – Temel İşlevlerin Etkinliği		1,16	6,12	0,97	2,77
Mesleki hakların geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,893				
Mesleki hakların elde edilmesine katkı sağlamaktadır.	,885				
Mesleki hakların sürdürülebilmesine katkı sağlamaktadır.	,867				
Çalışma koşullarının iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,823				
Sağlık politikalarının oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.	,786				
Ücret düzeyinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,698				
İnsan kaynaklarının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.	,662				
KMO Örneklem Ölçümü = 0,93; Toplam farkın (Varyans) açıklama oranı % 83,33; $p < 0.001$					

Çalışmada sağlık yöneticilerinin cinsiyetlerine, görevlerine, üyesi oldukları STK türüne göre verdikleri yanıtlarda farklılığın olup olmadığını tespit etmek amacıyla hipotez testlerine yer verilmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre araştırma değişkenlerine verdikleri yanıtlar arasında bir farklılığın olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testine göre, cinsiyet değişkenine göre katılımcıların verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 3). Buna göre H_1 hipotezi kabul edilmemiştir.

Özmutaf, M.N., Aydın, İ. K. (2018). Determination of healthcare managers' perceptions on non-governmental organizations. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(1), 185-198.

Tablo 3. Cinsiyete göre t-testine ilişkin grup istatistikleri

	Cinsiyet	n	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Yan İşlevler	Kadın	50	2,71	,94	-,335	,738
	Erkek	55	2,78	1,06		
Temel İşlevler	Kadın	50	2,75	1,02	,043	,966
	Erkek	55	2,74	1,11		

Katılımcıların görevlerine göre araştırma değişkenlerine verdikleri yanıtlar arasında bir farklılığın olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan analize göre, katılımcıların görevlerine göre verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4). Buna göre H₂ hipotezi kabul edilmemiştir.

Tablo 4. Göreve göre ANOVA testine ilişkin grup istatistikleri

	Görev	n	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yan İşlevler	Tıbbi	18	2,66	,68	,842	,434
	İdari	51	2,65	,85		
	Bakım	21	2,95	1,21		
	Toplam	90	2,72	,92		
Temel İşlevler	Tıbbi	18	2,39	,76	2,182	,119
	İdari	51	2,68	,97		
	Bakım	21	3,04	1,17		
	Toplam	90	2,71	,99		

Katılımcıların üye oldukları STK türüne göre araştırma değişkenlerine verdikleri yanıtlar arasında bir farklılığın olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan analize göre, katılımcıların üye oldukları STK türüne göre verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 5). Buna göre H₃ hipotezi kabul edilmemiştir.

Tablo 5. STK Türüne göre ANOVA testine ilişkin grup istatistikleri

	STK Türü	n	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yan İşlevler	Dernek	32	2,60	1,01	,632	,534
	Sendika	36	2,84	1,02		
	Diğer	16	2,61	,71		
	Toplam	84	2,71	,97		
Temel İşlevler	Dernek	32	2,60	1,05	,158	,854
	Sendika	36	2,73	1,17		
	Diğer	16	2,60	,72		
	Toplam	84	2,66	1,04		

Çalışmada, STK faaliyetlerinin etkinliği boyutları arasındaki ilişkinin yönü ve kuvvetine yönelik korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 6'da bu boyutlara ilişkin korelasyon analizi yer almaktadır. Korelasyon analizinden elde edilen bulgulara göre yan işlevlerin etkinliği ile temel işlevlerin etkinliği arasında anlamlı pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğunu söylenmek mümkündür ($r=0,71$; $p<0,01$). Buna göre, H₄ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. Korelasyon analizi

	Yan işlevler	Temel İşlevler
Yan İşlevler	1	
Temel işlevler	,85*	1

* $p<0,01$

Özmutaf, M.N., Aydın, İ. K. (2018). Sağlık yöneticilerinin sivil toplum kuruluşlarına yönelik algılarının belirlenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(1), 185-198.

Son olarak, araştırma kapsamında STK faaliyetlerinin yeterliliğine STK faaliyetlerinin etkinliği alt boyutlarının anlamlı etkisi olup olmadığına yönelik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizinde elde edilen sonuçlara göre, STK faaliyetlerinin yeterliliğini etkileyen boyut “Temel İşlevlerin Etkinliği” ($p < 0,001$ ve $\beta = 0,676$) olarak belirlenmiştir (Tablo 7). Bu değişkenler STK faaliyetlerinin yeterliliği ile ilgili katılımcıların görüşlerini %33 oranında açıklamaktadır ($R^2 = 0,33$). Buna göre, H_5 hipotezi “Temel İşlevlerin Etkinliği” boyutu için kabul edilmiştir.

Tablo 7. STK Faaliyetlerinin Etkinliği Boyutlarının STK Faaliyetlerinin Yeterliliğine Etkisi

DEĞİŞKENLER	Beta Katsayıları	t	Sig
Yan İşlevler	-,121	-,769	,444
Temel İşlevler	,676	4,306	,000
SABİT	,684	4,734	,000

Not: *Multiple R*=0,578; *R Square*= 0,334; *Adj. R Square*=0,320; *F*=23,361; *Sig*=0< 0,01

5. Sonuç ve tartışma

STK'lar bireylerinin seslerini duyurabilecekleri ve grup halinde daha güçlü bir şekilde hareket edebilecekleri ve bunu örgütlenerek gerçekleştirebilecekleri kuruluşlardır. Bireylerin örgütlenebilme özgürlükleri vardır ve bu da insan hakları ile yakından ilişkilidir. Bu örgütlenmeler demokratikleşmenin en temel göstergelerindendir. Demokratikleşme sürecinde katkıları, birey ve grupların ihtiyaç ve beklentilerini yönetimlere daha etkili bir şekilde iletilmesini sağlamak ve baskı grupları oluşturmak yönündedir (Karataş, 2014: 855-867). Bu kuruluşların, hizmetlerinin sağlanması açısından çok önemli olduğu ve toplum ihtiyaçlarını karşılamayla hem ulusal hem de uluslararası düzeydeki STK'ların ilişkili olduğu belirlenmiştir (Tucktuck ve diğ., 2017).

Çalışma kapsamında da sağlık alanında olan STK'ların ihtiyaç ve beklentileri belirleme ve bunlara yönelik baskı grupları oluşturup, politika oluşturma, mesleki haklar ve sürdürülebilirliği, çalışan ve hasta güvenliği, teknolojik gelişmeler, bilimsellik ve sağlık imajı ile ilgili gelişmelere yön vermede etkililiğin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmada, öncelikle kullanılan ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği sınanmıştır. Daha sonra katılımcıların cinsiyet, görev ve üyesi oldukları STK türüne göre verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar doğrultusunda, cinsiyet, görev ve üyesi oldukları STK türüne göre verilen yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak genel olarak ortalamalar incelendiğinde katılımcıların STK faaliyetlerinin etkililiği ile ilgili ifadelerine verdikleri yanıtların “kesinlikle katılmıyorum” ile “ne katılıyorum ne katılmıyorum” arasında olduğu belirlenmiştir. Bu durumda sağlık yöneticilerinin STK faaliyetlerinin etkililiği ile ilgili olumlu düşüncelere sahip olduğu söylenememektedir.

Gerçekleştirilen korelasyon analizine göre faktör analizi sonucunda oluşturulan alt boyutlar olan yan ve temel işlevlerin etkinliği arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu durumda, her iki boyutta gerçekleştirilen iyileştirmeler bir diğerini de olumlu yönde etkileyebilecektir.

STK faaliyetlerinin yeterliliğine STK faaliyetlerinin etkinliği boyutlarının etkisi regresyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda yeterliliği sadece temel işlevler boyutunun etkilediği ve yan işlevler boyutunun regresyon modeline girmediği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, temel işlevlerin etkinliğinde gerçekleştirilecek iyileştirmeler STK faaliyetlerinin yeterliliğini de olumlu

Özmutaf, M.N., Aydın, İ. K. (2018). Determination of healthcare managers' perceptions on non-governmental organizations. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(1), 185-198.

yönde artıracaktır. Bunun yanında, regresyon modeline sadece temel işlevlerin etkinliği faktörünün girmesi Moslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi veya Herzberg'in Çift Etmen kuramları ile açıklanabilir. Temel işlevlerin etkinliği boyutunu oluşturan ifadeler incelendiğinde çalışanların temel ihtiyaçlarına yönelik olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, araştırma modelinden yola çıkarak, çalışanlar öncelikle fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri haklarını sağlamak ve bunları güvence altına aldıktan sonra diğer ihtiyaçları göz önünde bulundurmamak istemektedir. Yan işlevlerin etkinliği ile ilgili ifadeler incelendiğinde, teknolojik gelişim, bilimsel faaliyetler, imaj, gönüllülük ile ilgili ifadelerin olduğu görülmektedir. Bu da katılımcıların bu tip konuları ikincil ihtiyaçlar olarak görmelerinden kaynaklanabilir.

Sonuç olarak, sağlık yöneticilerinin bakış açısıyla, STK'ların öncelikle çalışanların temel ihtiyaçları üzerinde durmalarının STK faaliyetlerinin yeterliliği ile ilişkili ve etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Temel işlevler tam olarak yerine getirildikten sonra yan işlevlerde gerçekleştirilen iyileşmeler de STK faaliyetlerinin yeterliliği üzerinde etkili olabilir.

Çalışmanın sınırlılıkları

Bu çalışma, İzmir ilinde görev yapan sağlık yöneticilerine anket uygulaması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma hem Türkiye genelinde hem de tüm sağlık çalışanlarına yönelik olarak gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Başfıncı, Ç. Ş. (2009). Sivil toplum kuruluşlarının iletişim çabalarında bir medya olarak internet, <http://www.stgm.org.tr/tr/icerik/detay/sivil-toplum-kuruluslarinin-iletisim-cabalarinda-bir-medya-olarak-internet>, (09. 02. 2018).
- Belout, A. ve Gauvreau, C. (2004). Factors influencing project success: The impact of human resource management. *International Journal of Project Management*, 22(1), 1–11.
- Courtney, R (2001). *Strategic management for voluntary nonprofit organizations*. USA: Florence, Routledge.
- Erozden, O. (1998). *STK'lar ve hukuki çerçevede yenilik talepleri üzerine notlar*. Taciser U. (Ed.). İstanbul: Helsinki Yurttaşlar Derneği Yayınları.
- Gellert, G. A. (1996). Non-governmental organizations in international health: past successes, future challenges. *International Journal of Health Planning and Management*, 1: 19-31.
- Güder, N. (2004). Sivil toplumunun el kitabı. Ankara, <http://www.stgm.org.tr/tr/icerik/detay/sivil-toplumunun-el-kitabi>, (10.03.2018)
- Güneş, İ. ve Tekgül Y. B. (2005). *Sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler*. II. Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale.
- Kalaycıoğlu, E. (1998). Sivil toplum ve neopatrimonyal siyaset. E. Fuat Keyman-A. Yaşar Sarıbay (Ed.) *Küreselleşme-Sivil Toplum ve İslâm: İçinde: 111-135*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Karataş, A. (2014). Toplumda çevre bilincinin yaygınlaştırılmasında sivil toplum kuruluşlarının rolü: Türkiye örneği. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9/2, 855-867.
- Kocacık, F. (2003). *Toplumbilim ders notları*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları No:92.
- Koç, K. (2005). Sivil toplum kuruluşlarının siyasal iktidarın karar verme sürecine etkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Masder, N. M. H. (2015). The practices of upward accountability in the Malaysian NGO. *Procedia Economics and Finance*, 31,152–160

Özmutaf, M.N., Aydın, İ. K. (2018). Sağlık yöneticilerinin sivil toplum kuruluşlarına yönelik algılarının belirlenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(1), 185-198.

- McDonald, R. E. (2007). An investigation of innovation in nonprofit organizations: The role of organizational mission. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 36(2), 257, 260.
- Özmutaf, M. N. (2011). Mesleki sivil toplum kuruluşları kapsamında üniversite öğrencilerinin algıları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(4), 35-55.
- Özmutaf, N.M. ve Korukoğlu, A. (2009). Sivil toplum kuruluşlarının kaynak bulma ve kullanma süreçlerindeki yaklaşımları: İzmir ili uygulaması. *Ege Akademik Bakış*, 9(4): 1149-1170.
- Salamon, L. M., Anheier, H. K. List, R., Toepler, S., Sokolowski, S. W. ve diğ. (1999). *Global civil society dimensions of the nonprofit sector*. Baltimore: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies
- Sarıbay, A. Y. (2001). *Postmodernite, sivil toplum ve İslam*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Usta, S. (2006). Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde sivil toplum kuruluşları: sivil toplum, demokrasi ve güven. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Konya
- Yaprak, Ş. ve Bacak, B. (2005). *Kadınların çalışma yaşamına katılımının artırılmasında sivil toplum kuruluşlarının rolü*. II. Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale
- Yıldırım, İ. (2004). *Demokrasi sivil toplum kuruluşları ve yönetim*. Ankara: Seçkin Yayınları
- Yonca, O. (2003). Sivil toplum, sivil toplum kuruluşları ve demokrasi bağlamında, son otuz yılda Konya'da dernekler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tucktuck M., Darkhawaja, R., Areqat, T., Mansour, S. Giacaman, R., Hamdan, M. (2017). The role of non-governmental organizations in the health sector in the occupied Palestinian territory: a cross-sectional qualitative study. *Lancet*, 390 (Special Issue), 29, DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(17\)32080-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(17)32080-9)
- Wiktorowicz, Q. (2002). The political limits to nongovernmental organizations In Jordan. *World Development*. 30(1), 77- 93.

Extended abstract in English

Background: Non-governmental organizations (NGO) are social organizations that guide the presentation of social services and play an effective role on legislative, implementation and controlling processes. There are NGOs related to health services such as professional rights and sustainability, quality of service delivery, follow-up and feasibility of technological developments. There are different practices in the scope of the effects of NGOs to the social structure among countries. Additionally, there are differences between developed and developing countries. These differences may arise from the value that governments give to NGOs and their place in society. There are a number of NGOs developed for different purposes in Turkey as well. However, NGOs are carrying out activities, which are beneficial for society; it is possible to say that there are aspects that need improvement in Turkey. Many NGOs have aimed to provide services for the benefit of society. It is very important that NGOs evaluate the effectiveness of the services that they are offering. The evaluation of these activities can also provide realistic results by obtaining the views of healthcare managers. Because healthcare managers can be directly affect to the decisions taken by the administrations in planning, implementation and supervision stages. The main aim of this study is evaluation of the effectiveness of NGOs in planning, implementation and controlling processes.

Methods: The present study aimed to assess the perceptions of healthcare managers on adequacy of NGOs. The universe of the study is composed of the health managers working in İzmir province. 105 health managers were involved in the study. Questionnaire was developed to collect data and conducted on the internet. Data was obtained by administering a structured-questionnaire consisting two parts. The main part of the survey was developed to assess the perceptions of healthcare managers on adequacy of NGOs. The items were rated on a five-point scale (5=strongly agree; 4=agree; 3=neither agree nor disagree; 2=disagree; 1=strongly disagree). The last part inquired demographic questions. After scanning process, questionnaires which are eligible to be included in the analysis, were computerized. Statistical program was used for data analysis. Exploratory factor analysis was applied in the study to measure construct validity. The reliability (Cronbach's alpha) of the data which were intended for overall effectiveness of NGOs data set, and each effectiveness of NGOs subscale items were tested. Correlation analysis was conducted in order to determine the direction and strength of the relationships among the effectiveness of NGOs. Finally, stepwise regression analysis was conducted to determine the effects of independent variables on the dependent variable. Statistically, p value which was equal or less than 0,05 was accepted to be significant.

Results: The obtained data were analyzed with the statistical analysis program and the findings were interpreted. As a result, explanatory factor analysis and internal reliability analyses were conducted to the scale. For the effectiveness of NGOs data set, Kaiser-Meyer-Olkin illustration value realized as 0.93, 19 variables are formed under two factors and explained 83,33% of the variance. These factors are named as basic functions; and secondary functions. The reliability tests were conducted on data for internal consistency. The general Cronbach's alpha is found 0.98 for effectiveness of NGOs data sets, over the recommended value of 0.70 for reliability analysis. In the study there is no significant difference was found between the answers given by the health managers according to the gender, job and type of NGOs. In order to analyze the relationship among dimensions of effectiveness of NGOs, correlation coefficient values were calculated. There was a significant positive correlation between the dimensions of effectiveness of NGOs.

Özmutaf, M.N., Aydın, İ. K. (2018). Sağlık yöneticilerinin sivil toplum kuruluşlarına yönelik algılarının belirlenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(1), 185-198.

Regression analysis is applied to determine the importance of independent variables on dependent variables. It is found out that R square value in regression analyses is in the sufficient level for the researches made in social sciences. The regression analysis aims to determine the relative importance of effectiveness of NGOs dimensions on adequacy of NGOs. Using the stepwise method, it was found that the overall model explains 0.32 of the variation in effectiveness of NGOs ($p < 0.001$ $R^2 = 0.32$). The Beta coefficients are calculated and according to the regression analysis performed, it has determined that only basic functions has a significant effect on adequacy of NGOs.

Conclusions: NGOs, one of the main indicators of democratic societies, need to work adequately and effectively. According to results, to ensure NGOs' activities sufficiently should focus on basic function of NGOs rather than secondary functions. First of all employees wanted to ensure physiological and safety needs. Improvements of effectiveness of basic functions will also enhance the adequacy of NGO activities. This study takes a micro stand by focusing on the views of healthcare managers on the effectiveness of NGOs. It is limited by the region and it can be carried out in country wide.